

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

22 februarie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Diaconu Iurie,

Judecători – Guzun Ion, Catan Lilian, Toma Nadejda și Boico Victor,

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către avocatul Bulbuc Boris în numele inculpatului, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 iulie 2020, în cauza penală în privința lui

Țîpac Gheorghe Xxxxx, născut la xxxxx,
originar și domiciliat în s. Xxxxx, r-nul
Xxxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

1. *prima instanță*: 03.04.2018 – 27.12.2019;

2. *instanța de apel*: 21.01.2020 – 20.07.2020;

3. *instanța de recurs*: 01.09.2020 – 22.02.2021.

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Orhei, sediul Central din 27 decembrie 2019 inculpatul Țîpac Gheorghe a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal și i s-a stabilit pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 600 (șase sute) unități convenționale, ce constituie suma de 30 000 (treizeci mii) lei.

S-a dispus încasarea de la Țîpac Gheorghe în beneficiul lui Savițchi Grigore suma de 20 000 (douăzeci mii) lei, cu titlu de prejudiciu material, suma de 5 000 (cinci mii) lei, cu titlu de prejudiciu moral, dobânda de întârziere în sumă de 1435,35 (una mie patru sute treizeci și cinci,35) lei și suma de 5 000 (cinci mii) lei, cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică.

În rest, cerințele referitor la încasarea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor pentru deplasare, s-au respins.

2. Pentru a se pronunța în cauza dată, instanța de fond a constatat că, inculpatul Țîpac Gheorghe, activând în funcția de administrator al Societății cu Răspundere Limitată „Termolux-Nar”, cu sediul în mun. Chișinău, str. Mitropolit Varlaam 58,

urmărind scopul de profit și de dobândire ilicită a bunurilor altei persoane, abuzând de încrederea ce i-a fost acordată de către cet. Savițchi Grigore, având de la bun început intenția de a nu-și realiza promisiunea mincinoasă și să execute angajamentul asumat, la data de 19 mai 2017, în orașul Orhei, l-a indus în eroare că îi va construi până la sfârșitul lunii iunie 2017 un acoperiș la o clădire amplasată pe adresa or. Orhei, str. Valeriu Briceag contra sumei de 145 600 lei și, sub pretextul menționat, la aceeași dată, în orașul Orhei, a solicitat și a primit de la cet. Savițchi Grigore suma de 2 000 lei și 3 500 Euro, echivalentul a 71 953,35 lei, sumă de bani pe care a trecut-o ilegal în folosul său, adică a însușit-o, cauzându-i cet. Savițchi Grigore o daună materială în proporții considerabile, în sumă totală de 72 953,35 lei.

3. Sentința a fost atacată cu apeluri de către:

3.1. Avocatul Boris Bulbuc în numele inculpatului, care a solicitat admiterea apelului, casarea sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care inculpatul Țîpac Gheorghe să fie achitat de învinuirea în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, din motivul lipsei în acțiunile lui a elementelor componente de infracțiune.

În motivarea cerințelor sale s-au invocat următoarele aspecte:

- în cazul infracțiunii de escrocherie, victima transmite benevol bunurile către făptuitor, sub influența înșelăciunii sau a abuzului de încredere, iar primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca escrocherie doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat. Or, pentru existența infracțiunii de escrocherie este necesar ca victima să fi fost indusă în eroare și să fi ajuns la o reprezentare greșită a unei situații sau împrejurări chiar la momentul apariției ei, ca rezultat al acțiunilor întreprinse de făptuitor și a intenției pe care el o poartă;

- nu poate fi vorba de inducere în eroare a victimei, în calitate de reprezentant al SRL „Termo Lux-Nar” în situația în care între două părți contractante încheie contracte bilaterale de prestare de servicii în calitate de antreprenor, fiind în imposibilitate de a-și onora la moment obligațiile de executare deplină, în natură cu intervenirea unor împrejurări ce nu sunt legate de acțiunile sale, în cazul din speță, ca rezultat al îndeplinirii parțiale a obligațiilor.

3.2. Avocatul Pavel Savițchi în numele părții vătămate și civile Savițchi Grigore, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea parțială a sentinței în partea stabilirii pedepsei aplicate inculpatului Țîpac Gheorghe și admiterii integrale a acțiunii civile înaintate.

În motivarea cerințelor sale s-au invocat următoarele aspecte:

- la aplicarea pedepsei penale instanța de judecată, deși a menționat în sentință drept circumstanță agravantă - condamnarea pentru infracțiuni similare a inculpatului, limita aplicării pedepsei penale a fost aproape de minim, ori potrivit art. 190 alin. (1) Cod penal, limita sancțiunii cu amendă este de la 550 u.c. la 850 u.c., iar aplicarea pedepsei în mărime de 600 u.c. - nu este rațională și proporțională cu fapta săvârșită și cu starea de recidivă în care se află inculpatul. Mai mult ca atât, înșăși acuzatorul de stat a solicitat aplicarea unei pedepse sub formă de amendă în mărime de 700 u.c. (de fapt consideră că procurorul din motive neclare a solicitat o pedeapsă mult prea blândă, ținând cont de mai mulți factori indicați mai sus, dar și de faptul că inculpatul de multe ori nu s-a prezentat la ședințe, invocând diferite motive, însă neprobându-le respectiv, cel puțin ca să arate buna credință (aici nici instanța nu a ținut cont de acest fapt, dar nici nu l-a sancționat pe inculpat niciodată), de asemenea nu s-a ținut cont de faptul că inculpatul a fost anterior judecat, inclusiv că acum pe rol are o altă cauză penală pe numele său, ce se examinează la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, unde la fel se examinează de mult timp, și unde au fost amânări inclusiv din vina acestuia). Mai mult ca atât, în afara ședințelor de judecată, inculpatul tot promitea că se achită, că mai are nevoie de ceva termen, etc., ca în una să se constate, că în iunie-iulie 2019, expiră 5 ani de când pe un alt dosar s-a împăcat prin intermediul art. 109 Cod Penal cu partea vătămată, fapt pentru care acesta tot tergiversa examinarea, ca să se poată împăca și aici;

- deci, cumulativ, acesta nu întrunește condiții de a i se aplica o pedeapsă atât de blândă (mai ales că nici prejudiciul material nu l-a achitat integral);

- de asemenea, pe de o parte inculpatul nu și-a recunoscut direct vina în comiterea infracțiunii imputate, nu a colaborat cu organul de urmărire penală și pe tot parcursul desfășurării urmăririi penale și a examinării cauzei penale în instanță a negat cu vehemență faptele imputate, avocatul acestuia solicitând achitarea inculpatului, iar pe de altă parte (tacit) a recunoscut totuși vina;

- negarea faptelor imputate are drept scop evitarea răspunderii penale pentru faptele imputate și neachitarea prejudiciilor cauzate;

- pedeapsa aplicată inculpatului Țîpac Gheorghe este prea blândă în raport cu fapta comisă și starea de recidivă în care se află ultimul;

- la stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia;

- conform prevederilor art. 76 Cod penal, în acțiunile acestuia nu sunt prezente circumstanțe atenuante;

- însă, conform prevederilor art. 77 alin. (1) litera „n” Cod Penal, în acțiunile acestuia sunt prezente circumstanțe agravante, adică săvârșirea infracțiunii cu folosirea încrederii acordate;

- în acțiunea civilă intentată de către Savițchi Grigore, ultimul a solicitat instanței încasarea de la inculpatul Țîpac Gheorghe a prejudiciului moral în sumă de 50 000 (cincizeci mii) lei;

- pe tot parcursul anchetei penale și a procesului judiciar, Savițchi Grigore, a suportat mai multe suferințe psihice care i-au creat un disconfort psihologic și o stare de neliniște, care a fost de ultimul apreciată la suma de 50 000 (cincizeci mii) lei și care solicită instanței de apel de a fi dispuși spre încasare, în vederea remedierii stării psihologice a acestuia;

- mai mult ca atât pentru a fi prezent la acțiunile de urmărire penală și la ședințele judiciare, a fost însoțit de către avocat și toate deplasările acestuia au necesitat cheltuieli de transport pentru reprezentarea intereselor în instanță și acordarea consultației juridice calificate, pentru care a achitat servicii juridice, în sumă de 5 000 lei și cheltuieli legate de transport, pentru deplasarea la ședințele judiciare preconizate, în sumă de 3 500 lei;

- Savițchi Grigore consideră că este victima unei infracțiuni, săvârșite din interes material și însăși faptul că a fost victima unei infracțiuni, îi acordă dreptul moral la despăgubirea suferințelor psihice pe care le-a suportat, ca urmare a acțiunilor infracționale ale inculpatului Țîpac Gheorghe, iar în cazuri similare CȚEDO oferă compensații morale mai mari, decât a dispus spre încasare instanța de judecată la nivel național;

- până la momentul depunerii apelului, inculpatul nu a restituit diferența de prejudiciu material, deși promisesse la ultima ședință de judecată.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 iulie 2020, apelul declarat de către avoactul Bulbuc Boris în numele inculpatului a fost respins, ca nefondat, iar apelul declarat de către avocatul Savițchi Pavel în numele părții vătămate și civile Savițchi Grigore a fost admis, sentința casată parțial și pronunțată o nouă hotărâre în această parte, potrivit modului stabilit pentru prima instanță:

Lui Țîpac Gheorghe recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal i s-a aplicat pedeapsă cu închisoare pe termen de 1 (unu) an cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Acțiunea civilă înaintată de Grigore Savițchi împotriva lui Țîpac Gheorghe privind încasarea prejudiciului material și moral, a fost admisă parțial.

Se încasat de la Țîpac Gheorghe în beneficiul lui Grigore Savițchi suma de 10 000 (zece mii) lei, cu titlu de prejudiciu moral, în rest pretențiile au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

În rest, sentința a fost menținută.

4.1. În motivarea hotărârii adoptate, instanța de apel a menționat că, deși inculpatul, fiind audiat în cadrul ședinței de judecată în instanța de fond, vina în comiterea infracțiunii incriminate nu a recunoscut-o, vinovăția acestuia este pe deplin dovedită prin probele prezentate de către partea acuzării, printre care declarațiile părții vătămate, declarațiile martorilor și documentele cercetate în ședința de judecată, și anume: declarațiile părții vătămate Savițchi Grigore, a martorilor Vulpe Alexandru și Pintilii Nicolae, cererea lui Savițchi Grigore din 07.07.2017, adresată la IP Orhei, contractul de antrepriză, fără nr. și dată, încheiat între SRL „Termolux- Nar”, în persoana directorului Țîpac Gheorghe și Savițchi Grigore, recipisa semnată de Țîpac Gheorghe, datată cu 19.05.17, anexa la contract, unde sunt indicate materiale de construcții la suma de 145 600 lei, informația din 24.07.2017, despre contribuabilul SRL „Termolux-Nar”, informația de la IS „CRIS Registru” din 11.07.2017, a persoanei juridice - SRL „Termolux-Nar”, informația de la Serviciul fiscal de stat din 09.11.2017, despre datele întreprinderii - SRL „Termolux-Nar”, informația de la Serviciul Fiscal de stat din 20.02.2018.

Prin ordonanța din 12.01.2018, dar și potrivit rechizitoriului, s-a atestat că acuzatorul de stat a încadrat acțiunile inculpatului Țîpac Gheorghe în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal - escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, cu cauzarea de daune în proporții considerabile părții vătămate.

Ulterior, în ședința de examinare a cauzei penale, acuzatorul de stat, prin ordonanța din 18.04.2019 privind modificarea învinuirii în ședința de judecată, acuzarea formulată în privința inculpatului Țîpac Gheorghe, a fost modificată în sensul atenuării, fiind incriminate inculpatului Țîpac Gheorghe comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal.

Instanța de apel a constatat că instanța de fond, cercetând în cumul probele administrate în ședința de judecată prin prisma admisibilității, pertinentei și concludenței, utilității și veridicității raportată la declarațiile date în ședința de judecată și probele administrate, a stabilit o corectă situație de fapt, dând faptelor reținute în sarcina inculpatului Țîpac Gheorghe încadrarea juridică corespunzătoare, și anume art. 190 alin. (1) Cod penal - escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora

este motivul determinat al încheierii actului juridic), actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile.

Potrivit textului de apel formulat de către avocatul Boris Bulbuc în numele inculpatului, rezultă că partea apărării pledează pentru pronunțarea unei sentințe de achitare în privința inculpatului, din motivul lipsei în acțiunile lui a elementelor componente de infracțiune.

Raportând motivele invocate în cererea de apel la materialele cauzei penale, instanța de apel a conchis că argumentele invocate de avocatul Boris Bulbuc nu își găsesc confirmare în starea de fapt a prezentei cauze penale, motiv pentru care instanța a respins ca fiind nefondat apelul declarat de către ultimul.

Instanța de apel apreciind probele administrate la materialele cauzei în conformitate cu criteriile prevăzute de art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală a reținut că din declarațiile martorului Pintilii Nicolae, rezultă că dânsul a fost conducătorul firmei de construcție SRL „Termo Lux-Nar”. Întreprinderea fiind formată în anul 2014, de fapt nu a activat și era cu domeniul de activitate în construcție. Licența de activitate a întreprinderii SRL „Termo Lux-Nar” a primit-o în anul 2014 cu valabilitatea de 5 ani. La momentul transmiterii întreprinderii, mișcări financiare în activitate nu erau și nici datorii nu avea întreprinderea. Deoarece avea probleme cu sănătatea a hotărât să vândă firma SRL „TermoLux-Nar” și a pus anunț pe site-ul „999.md” și a fost contactat de inculpatul Țîpac Gheorghe.

Din analiza coroborată a declarațiilor martorilor Vulpe Alexandru și Pintilii Nicolae, audiați nemijlocit în cadrul ședinței de judecată, a rezultat că, la data de 25.05.2015, între inculpatul Țîpac Gheorghe și Nicolae Pentilii s-a încheiat tranzacția de vânzare-cumpărare a firmei SRL „Termo Lux-Nar” Astfel, la acea dată Țîpac Gheorghe a fost numit administrator la SRL „Termo Lux-Nar” și fostul administrator a transmis conform actului de predare, ștampila și actele întreprinderii.

Din informația despre contribuabil - SRL „Termo Lux-Nar” din 24.07.2017 anexată la materialele cauzei, a rezultat că din data de 25.05.2015, Țîpac Gheorghe figurează în calitate de director al întreprinderii SRL „Termolux-Nar”, iar anteriorul director a fost Pintilii Nicolae, de la data de 30.05.2012 până la 25.05.2017.

Instanța de apel analizând declarațiile părții vătămate Savițchi Grigore, a reținut că, pe inculpatul Țîpac Gheorghe îl cunoaște în legătură cu cazul că, avea nevoie să facă un acoperiș la un bloc locativ nou și a căutat prin internet mai multe firme și l-a găsit pe Țîpac Gheorghe. L-a telefonat și s-au întâlnit, la locul construcției de pe str. Valeriu Briceag 9, or. Orhei. După înțelegerea dirigintelui de

șantier și a lui, a văzut din ce materiale vrea să construiască, au convenit la o înțelegere și au făcut contract, unde a fost stabilit termenul și suma pentru executare a lucrărilor pentru acoperiș. În contract era indicat ce sumă de bani se dă avans pentru procurarea materialelor și în contract este indicat Țîpac Gheorghe. Contractul a fost semnat de el și de către inculpatul Țîpac Gheorghe. Făcând contractul, a fost înțelegerea ca într-o lună de zile să fie construit acoperișul. Înmânându-i contractul i-a înmânat și banii care au fost scriși în contract. A transmis suma de 3 500 Euro și 2 000 lei, echivalentul la suma de 72 000 lei, deoarece au convenit să-i transmită banii cheș, ideea a fost din inițiativa inculpatului. După finisarea lucrărilor trebuiau să mai fie transmise aproximativ încă 3 500 Euro. În scurt timp s-a început să aducă materiale. S-a adus o mașină de nisip 3 padoane de ciment și s-au executat lucrările de tencuială, pe pereții acoperișului. După aceasta când trebuia să se toarne șapa, Țîpac Gheorghe a început să motiveze ca mama sa este bolnavă și nu poate veni sau nu răspundea la telefon. Până la urmă nu a mai făcut lucrul și a fost nevoit să se adreseze la poliție, a căutat altă echipă și a făcut lucrările care necesitau a fi făcute.

Din conținutul contractului de antrepriză fără număr și dată, se relevă că, acesta a fost încheiat între SRL „Termolux-Nar”, în persoana directorului Țîpac Gheorghe și Savițchi Grigore, obiectul fiind lucrări de executare a acoperișului blocului locativ din or. Orhei, str. V. Briceag nr. 9, conform devizului anexat Anexa 1, iar din conținutul recipisei, semnată de Țîpac Gheorghe, datată cu 19.05.17, se indică că, ..eu, subsemnatul Țîpac Gheorghe Vasile, an. 28.01.1979, administratorul SRL „Termolux-Nar”, c/f xxxxx am luat ca avans de la cet. Savițchi Grigore, suma de 3 500 (trei mii cinci sute) Euro, pentru construcția acoperișului din or. Orhei, str. Briceag nr. 9 și suma de 2 000 (două mii) lei. Cursul de azi 20,50 = 71 953 lei.

În contextul dat, instanța de apel a reținut declarațiile părții vătămate Savițchi Grigore, care a indicat că l-a telefonat de multe ori pe Țîpac Gheorghe pentru a-l întreba când finisează lucrările. Până la urmă nu a mai făcut lucrul și a fost nevoit să se adreseze la poliție. A căutat altă echipă și a făcut lucrările care necesitau făcute.

Din declarațiile inculpatului Țîpac Gheorghe, instanța de apel a reținut că aceasta a confirmat faptul că partea vătămată Savițchi Grigore a achitat suma de 75 000 lei. A doua sau a treia zi după achitarea sumei, a adus nisip și ciment pentru tencuirea parapetului și pregătirea terenului pentru lucru. Tencuielile respective au demarat în decurs de 7 zile, și urma să fie pus colesterolul și turnată șarpa de egalizare. Din discuție cu Savițchi Grigore au convenit ca șarpa de egalizare să o facă fără nisip pentru ca să fie mai ușor pentru clădire. Trebuia de așteptat câteva zile, 3-4 zile maxim, pentru ca să se elibereze utilajul de pompare a cimentului.

Între timp a avut probleme de sănătate cu mama sa, ea a avut un micro insult și apoi insult, și după care a decedat. Într-o zi când Savițchi Grigore a turnat singur cu altă echipă, șarpa și după ce mama a ieșit din spital, el a venit la Savițchi Grigore pentru a începe lucrările de montare a acoperișului moale. Tot acoperișul a fost uns cu praimer și între timp cât a dat cu praimer a fost sunat de rude că mama a căzut în comă și e internată în spital. El a plecat și nu a mai revenit la Savițchi Grigore.

Totodată, instanța de apel a reținut că inculpatul Țîpac Gheorghe a recunoscut că a fost contactat de mai multe ori de Savițchi Grigore, dar spera că o să reia lucrările.

În contextul aprecierii declarațiilor părții vătămate Savițchi Grigore în coroborare cu declarațiile martorilor Pantilii Nicolae, Vulpe Alexandru în coroborare cu contractul de antrepriză fără număr și dată, conținutul recipisei semnată de Țîpac Gheorghe, datată cu 19.05.2017 și nu în ultimul rând cu declarațiile inculpatului Țîpac Gheorghe, instanța de apel a stabilit că în acțiunile inculpatului elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal.

Instanța de apel a reținut că inculpatul Țîpac Gheorghe, a acționat aparent din numele persoanei juridice SRL „Termo Lux-Nar”, în vederea obținerii încrederii părții vătămate, însă se atestă că, suma de bani recepționată de inculpat, nu a ajuns în conturile persoanei juridice SRL „Termo Lux-Nar”, respectiv, inculpatul Țîpac Gheorghe, a însușit mijloacele bănești.

Totodată, în cadrul ședinței de judecată în instanța de apel, inculpatul Țîpac Gheorghe a confirmat faptul că *„mijloacele financiare nu au fost transmise în contabilitate, deoarece a cumpărat materialele ca persoană fizică. În calitate de reprezentant a unui agent economic, pentru suma de 3 500 Euro și suma de 2 000 lei nu a eliberat un act confirmativ părții vătămate Savițchi Grigore. Contractul nu a fost semnat dintr-o greșală și nu a fost pus la evidența întreprinderii. Firma pe care o conducea avea angajați cu contract oficial de muncă pe care îi achita lunar. După ce aprimit banii de la partea vătămată a mai activat încă un an și jumătate, după care firma a intrat în insolvabilitate, deoarece firma avea datorii. Contractul a fost încheiat între el și partea vătămată Savițchi Grigore, ca persoane fizice”*.

Cu referire la apelul declarat de avocatul Savițchi Pavel în numele părții vătămate Grigore Savițchi, instanța de apel a reținut că sentința instanței de fond este contestată în partea individualizării pedepsei penale și soluționării acțiunii civile înaintate în carul procesului penal.

Instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia soluției instanței de fond în partea individualizării pedepsei penale în privința inculpatului Țîpac Gheorghe a constatat că instanța de fond nu a acordat deplină eficiență prevederilor art. art. 6,

7, 61, 75 Cod penal, respectiv, nu a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele care atenuază ori agravează răspunderea penală, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Instanța de apel a constatat că după caracterul și gradul prejudiciabil al faptei, infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (1) Cod penal, în conformitate cu art. 16 alin. (3) Cod penal, se califică ca infracțiune „mai puțin gravă”, pentru care legea penală prevede pedeapsa sub formă de amendă în mărime de la 550 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani.

Din materialele cauzei penale, instanța de apel a reținut că inculpatul Țîpac Gheorghe nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii incriminate, nu a recuperat prejudiciul cauzat părții vătămate.

În conformitate cu art. 76 Cod penal, instanța de fond a reținut cu titlu de circumstanțe atenuante în privința inculpatului Țîpac Gheorghe - faptul că inculpatul nu se află la evidența medicului narcolog sau psihiatru, intenția de a repara prejudiciul material restant.

În conformitate cu art. 77 Cod penal, instanța de fond a reținut cu titlu de circumstanță agravantă în privința inculpatului Țîpac Gheorghe - faptul că anterior a fost judecat pentru infracțiuni similare.

Cu referire la argumentele avocatului Pavel Savițchi care a indicat că conform prevederilor art. 77 alin. (1) litera „n” Cod Penal, în acțiunile inculpatului sunt prezente circumstanțe agravante, adică săvârșirea infracțiunii cu folosirea încrederii acordate, instanța de apel nu le-a reținut, or, instanța de judecată reține doar acele circumstanțe agravante care au fost indicate în rechizitoriu și care și-au găsit confirmare în cadrul ședinței de judecată.

La caz, potrivit rechizitoriului, acuzatorul de stat nu a constatat careva circumstanțe agravante.

Instanța de apel a reținut că din conținutul revindicării eliberate în privința inculpatului Țîpac Gheorghe se atestă că ultimul anterior a fost atras la răspundere penală.

Prin sentința Judecătorei Orhei din 24 decembrie 2014 inculpatul Țîpac Gheorghe a fost condamnat în baza art. art. 168, 190 alin. (2), lit. c) Cod penal și cu aplicarea art. 84 alin. (1) Cod penal i s-a stabilit pedeapsa definitivă de 3 ani și 6 luni închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții legate de administrarea bunurilor pe un termen de 2 ani. În baza art. 90 Cod penal s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probă de 2 ani.

Prin sentința Judecătorei Călărași din 15 iulie 2014 s-a dispus încetarea

procesului penal intentat în privința inculpatului Țîpac Gheorghe în baza art. 191 alin. (1) Cod penal, din motivul împăcării părților.

Prin sentință, instanța de fond a aplicat inculpatului Țîpac Gheorghe pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal și i s-a stabilit pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 600 (șase sute) unități convenționale, ce constituie suma de 30 000 (treizeci mii) lei.

În contextul celor indicate supra, instanța de apel a conchis de a-i aplica inculpatului Țîpac Gheorghe pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal, pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 1 (unu) an, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, aceasta fiind o pedeapsă în măsură să asigure realizarea scopului legii penale, or, inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii incriminate, nu a recuperat prejudiciul cauzat părții vătămate, anterior a fost atras la răspundere penală pentru comiterea unei infracțiuni similare, nu și-a corectat comportamentul și nu a tras concluzii din pedepsele stabilite anterior pentru comiterea faptelor penale.

În ceea ce privește acțiunea civilă înaintată în cadrul procesului penal, instanța de apel a reținut că partea vătămată Grigore Savițchi a fost recunoscut în calitate de parte civilă, fiindu-i explicate drepturile prevăzute de Codul de procedură civilă.

partea vătămată Grigore Savițchi a depus și a anexat la materialele cauzei acțiune civilă privind repararea prejudiciului material și moral, compensarea cheltuielilor pentru asistență juridică și pentru deplasare și încasarea dobânzii de întârziere.

În cadrul ședinței de judecată în instanța de fond, inculpatul Țîpac Gheorghe, fiind asistat de apărătorul său, avocatul Boris Bulbuc, a recunoscut parțial acțiunea civilă înaintată în prezentul proces penal, și anume integral în partea prejudiciului material și compensării cheltuielilor pentru asistență juridică, ca fiind probată, referitor la suma cerută cu titlu de prejudiciu moral, cheltuielilor pentru deplasare și dobânda de întârziere nu este de acord.

Referitor la cerințele din acțiunea civilă înaintată privind prejudiciul material și moral, compensarea cheltuielilor pentru asistență juridică și pentru deplasare și încasarea dobânzii de întârziere, pretinse de partea vătămată Savițchi Grigore, instanța de fond a reținut următoarele.

Potrivit cererii privind repararea prejudiciului pretins de partea vătămată Savițchi Grigore, s-a atestat că, ultimul solicită încasarea în beneficiul său de la inculpatul Țîpac Gheorghe a sumei de 20 000 lei cu titlu de prejudiciu material, a sumei de 50 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și compensarea cheltuielilor pentru asistență juridică în sumă de 5 000 lei, în calitate de probă, fiind anexat bonul de

plată, seria PL nr. 502819 din 21.10.2019, suma de 4 500 lei, cheltuieli de deplasare a avocatului de la Chișinău, fără a fi confirmate prin probe și dobânda de întârziere în sumă de 1 435,35 lei.

În susținerea pretențiilor pretinse de partea vătămată Savițchi Grigore s-a invocat că, Țîpac Gheorghe a comis o infracțiune intenționată, adică escrocheria. Cu referire la prejudiciul material în sumă de 20 000 lei, a menționat că urmare a acțiunilor lui Țîpac Gheorghe i-a fost cauzat un prejudiciu în sumă de 71 953,35 lei. Pe parcurs, după ce a depus cererea la poliție și i-a fost intentat dosar penal și cauza penală a fost transmisă în instanță, Țîpac Gheorghe, i-a restituit careva sume de bani.

Urmare a săvârșirii acestei infracțiuni de către Țîpac Gheorghe, partea vătămată a suferit și a avut urmări grave de ordin moral și psihologic, inclusiv neînțelegeri în familie. A menționat că, Țîpac Gheorghe nu este la prima abatere penală, inclusiv la moment pe rol la Judecătoria Chișinău mai este o cauză penală de învinuirea acestuia, la fel în temeiul art. 190 Cod penal. Totodată, în situația în care era să fie respectate condițiile contractuale și să fie finisate lucrările prevăzute în contractul dintre părți, a considerat că, pentru suma ce nu a fost restituită până la moment, Țîpac Gheorghe urmează să-i achite dobândă de întârziere, care conform calculului este în sumă de 1 435,35 lei.

Astfel, deoarece s-a constatat lipsa probatoriului referitor la cheltuielile suportate pentru deplasarea avocatului de la Chișinău la Orhei, fapt ce face ca instanța să fie în imposibilitate de a stabili cuantumul concret al acestuia, instanța de apel a apreciat ca neprobate pretențiile pe acest capăt și nu a reținut solicitarea în partea compensării cheltuielilor pentru deplasare.

În ceea ce privește pretențiile de ordin moral, s-a reținut că aprecierea acestora se face în funcție de circumstanțele cauzei, unde este necesar să se ia în considerație valoarea nepatrimonială lezată, însemnătatea pe care o are această valoare pentru persoana vătămată. Un alt criteriu constă în durata menținerii consecințelor vătămarilor, adică durata prejudiciului, deoarece urmările pot fi temporare, trecătoare sau permanente. Durata menținerii consecințelor este un criteriu de apreciere a prejudiciului distinct de criteriul importanței. Un alt criteriu este criteriul intensității durerilor fizice și psihice. Aceasta depinde de valoarea lezată.

Prin sentință, instanța de fond a dispus încasarea de la Țîpac Gheorghe în beneficiul lui Savițchi Grigore suma de 5 000 (cinci mii) lei, cu titlu de prejudiciu moral.

În contextul celor indicate supra, instanța de apel a apreciat că suma stabilită de instanța de fond în cuantum de 5 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral nu este

echitabilă, deoarece instanța de fond nu a evaluat în deplină măsură consecințele negative suferite de cel în cauză pe plan psihic, importanța valorilor morale lezate, măsura în care au fost lezate aceste valori și intensitatea cu care au fost percepute consecințele comiterii acestei infracțiuni, măsura în care i-a fost afectată situația familială, profesională și socială.

Instanța de apel a constatat că, în urma acțiunilor infracționale ale inculpatului Țipac Gheorghe comise față de partea vătămată Grigore Savițchi i-au fost create urmări grave de ordin moral și psihologic, inclusiv neînțelegeri în familie.

Din aceste considerente, instanța de apel a considerat că, stabilirea cuantumului prejudiciului moral în mărime de 10 000 lei este una justă și echitabilă, ca urmare a evenimentelor care au produs suferințe psihice reclamantului Grigore Savițchi.

Instanța de apel a respins pretențiile reclamantului privind încasarea prejudiciului moral în sumă de 50 000 lei, ca fiind excesiv de mare, luându-se în considerare și poziția socială și economică a inculpatului, care nu este angajat în câmpul muncii, are la întreținere un copil minor.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Bulbuc Boris în numele inculpatului, prin care indicând temeiul de casare prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei instanței de apel, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel în alt complet de judecată.

În argumentarea recursului invocă următoarele argumente:

- instanța de apel, judecând cauza, a analizat superficial circumstanțele de fapt și de drept ale acesteia și nu a pătruns în esență, nu a efectuat o investigație eficientă în vederea clarificării tuturor circumstanțelor care au importanță pentru o justă soluționare a cauzei;

- în urma examinării cauzei penale și a probelor prezentate în cercetarea judecătorească partea apărării a ajuns la concluzia că a fost prezentată o apărare eficientă în susținerea pozițiilor cet. Țipac Gheorghe, prin care pledează nevinovat în infracțiunea imputată;

- concluzionând lipsa în acțiunile lui Țipac Gheorghe a elementelor de escrocherie, iar de rând cu aceasta previzibilitatea relațiilor contractuale ce țin de soluționarea lor în ordinea procedurii civile, țin să menționez, că potrivit doctrinei penale și practicii judiciare pe cauzele penale de acest gen, menționată în pct. 15 a Hotărârii Plenului CSJ nr. 23 din 28.06.2004 Cu privire la practica judiciara in procesele penale despre sustragerea bunurilor, în cazul escrocheriei (art-190 C.P.) victima transmite benevol bunurile către făptuitor, sub influența înșelaciunii sau a

abuzului de încredere, iar primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca escrocherie doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat. Or, pentru existența infracțiunii de escrocherie este necesar ca victima să fi fost indusă în eroare și să fi ajuns la o reprezentare greșită a unei situații sau împrejurări chiar la momentul apariției ei, ca rezultat al acțiunilor întreprinse de făptuitor și a intenției pe care el o poartă;

- nu poate fi însă vorba de inducere în eroare a victimei, în calitate de reprezentat al SRL „Termo Lux-Nar” în situația în care între două părți contractante încheie contracte bilaterale de prestare de servicii în calitate de antreprenor, fiind în imposibilitatea de a-și onora la moment obligațiile de executare deplină, în natură cu intervenirea unor împrejurări ce nu sunt legate de acțiunile sale, în cazul din speță, ca rezultat al îndeplinirii parțiale a obligațiilor.

6. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privitor la opinia sa asupra recursului părții apărării, menționând că acesta urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat.

7. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea totală a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, din următoarele considerente:

Potrivit dispoziției art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța este în drept să îl admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Reieșind din sumarul recursului declarat, se reține că avocatul inculpatului semnaleză cazul de casare prevăzute la pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală și anume că: *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocat în apel, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței; 8) nu au fost întrunite elementele infracțiunii, imputate inculpatului.*

Din conținutul recursului declarat, Colegiul penal lărgit reține, că recurentul invocă critici asupra faptului, că instanța de apel nu a verificat cumulul de probe, ce au stat la baza condamnării inculpatului pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal, apreciindu-le superficial și fără a ține cont de prevederile art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală.

Examinând argumentele recursului prin prisma temeiului de casare invocat la pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit constată că

acesta și-a găsit confirmare în speța dedusă judecății, iar hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, din considerentele ce urmează.

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect se atestă că instanța de fond și cea de apel au comis următoarele erori de drept.

Potrivit art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Conform art. 101 alin. (1) și (4) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Instanța de judecată este obligată să motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate. În corespundere cu art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, judecarea cauzei se efectuează numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. Modificarea învinuirii în instanța de judecată se admite dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului și nu se lezează dreptul lui la apărare. În corespundere cu art. 66 alin. (1), (2) pct. 1) Cod de procedură penală, inculpatul are dreptul la apărare și dreptul să știe pentru ce faptă este învinuit. Potrivit art. 8 Cod penal, caracterul infracțional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii faptei. Conform art. 10 Cod penal, legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi. Legea penală care înrăutățește situația persoanei vinovate de săvârșirea unei infracțiuni nu are efect retroactiv. Potrivit art. 118 alin. (2) Cod penal, calificarea infracțiunilor în cazul concurenței dintre o parte și un întreg se efectuează în baza normei care cuprinde în întregime toate semnele faptei prejudiciabile săvârșite. În corespundere cu art. 394 alin. (1) pct. 1) și 2) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, indicându-se locul, timpul, modul săvârșirii ei, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii, probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe.

Conform jurisprudenței naționale, sentința trebuie să corespundă atât după formă, cât și după conținut cerințelor art. 384-397 Cod de procedură penală. Sentința se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea, excluzându-se folosirea formulărilor

inexacte (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 privind sentința judecătorească, pct. 3.*).

În pofida acestor prescripții legale, potrivit descriptivului sentinței (pct. 2. din decizie), instanța de fond nu a coroborat noua învinuire formulată inculpatului Țîpac Gh. prin ordonanța din 18.04.2019, conform cărei ultimul a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (1) Cod penal, adică: *„dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinat al încheierii actului juridic), actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean...”* cu prescripțiile din art. 8, 10 și 118 alin. (2) Cod penal, sub aspectul că, în cazul în care infracțiunea de escrocherie nu a fost decriminalizată după modificările operate în art. 190 Cod penal prin Legea nr. 179 din 26.07.2018, în vigoare din 17.08.2018, iar redacția nouă a normei în cauză nu înlătură caracterul infracțional al faptei, nu ușurează pedeapsa și nu ameliorează în alt mod situația persoanei ce a comis infracțiunea, adică nu are efect retroactiv, acțiunile făptuitorului urmau a fi încadrate conform legii penale în vigoare la momentul săvârșirii faptei, fiind o normă care cuprinde în întregime toate semnele faptei prejudiciabile săvârșite;

Mai mult, nu a fost elucidată, în niciun fel, esența elementelor *„calitatea substanțială a obiectului..., actului juridic nul sau anulabil”*, inclusiv coroborată cu acțiunile infracționale concrete și împrejurările de fapt incriminate inculpatului;

De asemenea, reținând că latura obiectivă s-a realizat, prin acțiunea adiacentă exprimată prin: *„inducerea în eroare a acesteia, manifestată prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința părților, precum și prin comportament dolosiv și viclean...”*, a depășit limitele învinuirii formulate inculpatului, or, asemenea împrejurări de fapt și drept ca *„în privința părților, precum și prin comportament dolosiv și viclean”* nu se regăsesc în ordonanța de modificare a învinuirii din 18.04.2019.

Prin urmare, prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii, acesta fiind expus neclar.

În continuare, instanța de recurs atestă că, conform prevederilor art. 414 alin. (1), (5) și (6) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în

apel. Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal. Conform art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță. În corespundere cu art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea sau respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Conform jurisprudenței naționale, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe instanța de apel sunt dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări, Chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel sunt dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă normele de drept procesual și penal au fost corect aplicate. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr. 22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel*).

Instanța de apel judecând apelul nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise de instanța de fond, nominalizate supra, repetându-le întocmai, nu a desființat sentința în latura penală și nu a rejudecat cauza potrivit regulilor generale, menținând în o sentință nemotivată și neîntemeiată legal.

Mai mult ca atât, casând sentința în latura stabilirii pedepsei și a acțiunii civile, și pronunțând o nouă hotărâre în această parte, i-a aplicat inculpatului o pedeapsă mai aspră, deși în descriptivul deciziei exclude, ca neîntemeiată, circumstanța agravantă reținută de instanța de fond în privința inculpatului Țîpac Gheorghe – *faptul că anterior a fost judecat pentru infracțiuni similare*, indicând că potrivit rechizitoriului, acuzatorul de stat nu a constatat care circumstanțe agravante.

Împrejurările expuse cert atestă că instanțele de fond nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, că motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârilor pronunțate, prin ce a admis eroarea de drept prevăzută de art.427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

Având în vedere că eroarea de drept menționată nu poate fi corectată de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași

instanță, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu prevederile legale, să-și argumenteze clar concluziile, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să respecte prevederile art. 394, 414 Cod de procedură penală și, în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală.

Totodată, instanța de recurs ține să remarce că, în situația în care Țîpac Gh. a fost reținut, acesta urmează a fi eliberat imediat din penitenciar, dacă nu execută pedepse sau măsuri preventive în baza altor hotărâri judecătorești.

8. În conformitate cu art. art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Bulbuc Boris în numele inculpatului, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 iulie 2020, în cauza penală în privința lui **Țîpac Gheorghe Xxxxx**, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel în alt complet de judecată.

Țîpac Gheorghe Xxxxx urmează a fi eliberat din Penitenciar, dacă nu execută alte hotărâri judecătorești.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Pronunțată integral la **22 martie 2021**.

Președinte:

Diaconu Iurie

Judecători:

Guzun Ion

Catan Liliana

Toma Nadejda

Boico Victor